

Bondarenko V. A. The issues of the anti-corruption examination of normative and legal acts

National security strategy points out the increase of crime connected with corruption among the other threats to the security of the state. Corruption as a systemic phenomenon can affect all elements of the state mechanism: state law-making, the executive power and the state law enforcement system. The key to successful countermeasures can become only the consolidation of efforts of the state and public institutions in the field of detection and subsequent elimination of the causes of corruption. Despite regular measures to increase the effectiveness of implementing powers in the field of anti-corruption examination, its subjects are often faced with various difficulties that have both objective and subjective character. Objective difficulties concern the lack of methodical implementation of provisions of the Methodology of anti-corruption examination. An important condition for the participation of civil society in anti-corruption examination of normative and legal acts and their projects concerning corruption is a highly qualified independent expert.

The analytical model of the subject of law application activities aimed at the implementation of the prescriptions of the regulations must be based on inner conviction which was formed on the basis of the expert's analytical experience and knowledge of the law-making technique. Primitivism of the expert work can lead to the problem where corruption factors won't be revealed and removed, and corruption potential of the document will be implemented in practice, where the interests of subjects of legal relations are manifested. In addition to enhancing professional skills of the expert, it is necessary to improve the Methodology of anti-corruption examination for producing uniformity in the interpretation and application of its substantive provisions.

Key words: anti-corruption examination, normative and legal acts, independent experts, corruption factors.

Стаття надійшла 12 травня 2015 р.

УДК 343.35(477)

**В. С. Боровікова,
С. В. Якімова**

ВИДИ ПІДКУПУ ЯК КРИМІНАЛЬНО КАРАНОГО КОРУПЦІЙНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УКРАЇНІ

Досліджено види підкупу залежно від ступеня активності суб'єкта у корупційному правопорушенні, специфіки його повноважень, прав і обов'язків, ступеня очевидності підкупу для осіб, які не є зацікавлені в його вчиненні, ролі держави у регулюванні суспільних відносин, де вчинено підкуп;

найбільш корумпованими напрямками управління чи господарської діяльності в Україні тощо. Запропоновано якісно нові підходи до розуміння видів активного підкупу як форми психологічного впливу. Узагальнено можливість використання одержаних теоретичних результатів для розробки системних заходів запобігання підкупу.

Ключові слова: підкуп, корупційне правопорушення, види, класифікація, запобігання.

Постановка проблеми. Вперше поняття корупції/корупційного правопорушення було визначено на 34-ій Сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1979 р. у зв'язку з виконанням посадовими особами будь-яких дій або ж бездіяльністю у сфері виконання їх посадових повноважень за винагороду у всякій формі в інтересах того, хто надає цю винагороду, з порушенням посадових інструкцій і без їх порушення [1]. З розвитком суспільних відносин відповідної мімікрії зазнає й такий соціально-правовий феномен, як корупція. Попри глобальний характер явища корупції, поняття корупційного правопорушення має свої особливості, які уточнюються на рівні національного законодавства. Відтак відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» діяння визнається корупційним за таких умов: умисний характер його вчинення; наявність ознак корупції; вчинення діяння відповідним суб'єктом; наявність юридичної відповідальності за його вчинення. Беручи за основу положення Закону України «Про запобігання корупції» та відповідне його тлумачення за редакцією М. І. Хавронюка, зазвичай, вирізняють три форми корупції.

По-перше, корупцією є використання особою, зазначеною у ч. 1 статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди.

По-друге, корупцією є прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 статті 3 цього Закону.

По-третє, корупцією є схилення особи до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [2, с. 21–22; 3].

Загалом підкуп, як кримінально каране діяння, з об'єктивного боку може виражатися в таких альтернативних формах:

1) прийняття спеціальним суб'єктом кримінальної відповідальності за підкуп пропозиції неправомірної вигоди для себе або для третьої особи;

2) прийняття спеціальним суб'єктом кримінальної відповідальності за підкуп обіцянки неправомірної вигоди;

3) одержання спеціальним суб'єктом кримінальної відповідальності за підкуп неправомірної вигоди для себе або для третьої особи;

4) пропозиція спеціальному суб'єкту кримінальної відповідальності за підкуп надати йому (їй) або третій особі неправомірну вигоду;

5) обіцянка спеціальному суб'єкту кримінальної відповідальності за підкуп надати йому (їй) або третій особі неправомірну вигоду;

6) надання спеціальному суб'єкту кримінальної відповідальності за підкуп неправомірної вигоди для нього особисто чи для третьої особи;

7) прохання відповідного спеціального суб'єкта кримінальної відповідальності за підкуп надати йому чи третій особі неправомірну вигоду.

Одним з кваліфікованих видів підкупу є вчинення відповідних дій, поєднаних з вимаганням [4, с. 234]. Водночас наведені діяння можна вважати підкупом лише за умови, якщо спеціальний суб'єкт, в інтересах того хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду або в інтересах третьої особи, вчинить будь-яку дію чи утримається від її вчинення, з використанням наданої йому (їй) влади чи службового становища чи повноважень або ж становища, яке особа займає на підприємстві, в установі чи організації або ж вчинить чи не вчинить будь-яку дію, пов'язану з безпосередньою реалізацією ним свого виборчого права.

Отже, підкуп за своїм змістом певною мірою інтегрує усі згадані форми корупції та є одним з найнебезпечніших корупційних правопорушень, за вчинення якого відповідно до законодавства України передбачена кримінальна відповідальність.

Складність і багатоманітність форм виявів підкупу у сучасних умовах створює необхідність комплексного вивчення цього феномену. Відтак неабиякий науково-практичний інтерес становить з'ясування видів підкупу як кримінально-караного корупційного правопорушення. Знання специфіки видів підкупу сприятиме ретельнішому розумінню сутності цього кримінально караного правопорушення, особливостей його виявів, що забезпечить належне теоретичне підґрунтя для подальшого удосконалення організаційно-правових заходів протидії корупції в Україні.

Стан дослідження. Науковим підґрунтям для сучасних досліджень, які присвячені основним проблемам корупції, стали праці таких відомих зарубіжних дослідників, як С. Роуз-Аккерман, Р. Мертон, М. Олсон, К. Фрідріх, Дж. Най, С. Дж. Пундей, Т. Сиссенер,

С. Шаттенберг та ін. Аналізуючи останні дослідження і публікації в Україні, слід зауважити, що в юридичних науках проблема корупційних правопорушень й зокрема щодо підкупу, почала активно розроблятися у зв'язку з імплементацією стандартів Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією Ради Європи у вітчизняне кримінальне законодавство. Водночас, як правило, розглядалися окремі питання щодо повноти й адекватності такої імплементації. Зокрема, у наукових працях П. П. Андрушка, Л. П. Брич, А. А. Ексанова, М. І. Мельника, О. В. Кришевич, А. В. Савченка, Є. Л. Стрельцова, М. І. Хавронюка, А. І. Чучаєва, О. Д. Ярошенко та ін., проводився доктринальний аналіз ознак корупційних злочинів, розглядалися питання особливостей застосування антикорупційного законодавства щодо певних категорій осіб, проблемні питання кваліфікації корупційних злочинів, зокрема й підкупу, узагальнювалися численні пропозиції щодо напрямів удосконалення окремих антикорупційних положень кримінального законодавства України. Зважаючи на те, що багато в чому підкуп є так званою «осучасненою формою» хабарництва, в історичному й трансформаційному аспектах певний науково-практичний інтерес становлять наукові праці, що були присвячені кримінально-правовій оцінці хабарництва (О. Ф. Бантишев, О. М. Грудзур, О. О. Дудоров, О. О. Кваша, Д. І. Крупко, Н. П. Кучерявий, В. С. Лукомський, М. І. Мельник, Д. Г. Михайленко, Л. О. Мостепанюк, Ф. В. Шиманський та ін.).

Водночас, як засвідчують реалії сьогодення, попри наявність певних наукових розробок, заходи протидії корупційним правопорушенням й, особливо, підкупу, залишаються недостатньо ефективними, а відповідні зміни до антикорупційних положень кримінального законодавства – хаотичними та безсистемними. Як видається, багато в чому це пояснюється тим, що у розробці антикорупційної проблематики недостатньо взято до уваги з'ясування сутнісного змісту підкупу як кримінально-караного правопорушення, що характеризується видовим розмаїттям форм вияву в умовах реальної дійсності. Розробка цього теоретичного аспекту сприятиме напрацюванню системних підходів щодо удосконалення заходів протидії підкупу, зокрема кримінально-правовими засобами.

Мета статті полягає у розвитку пізнання щодо специфіки видів підкупу як кримінально-караного корупційного правопорушення з огляду на багатоманітність його форм прояву в сучасній дійсності.

Виклад основного матеріалу. У тлумачних словниках вид означає: об'єднання однорідних об'єктів у межах одного класу за певною спільною ознакою; підрозділ, що об'єднує низку предметів, явищ

за спільними ознаками і входить до складу загальнішого вищого розділу [5]. Попри свою кримінально-правову природу таке корупційне правопорушення, як підкуп, є явищем комплексним, багатоаспектним, що викликає науково-практичний інтерес до його більш ретельного дослідження та систематизації за відповідними критеріями.

Специфікою підкупу є наявність мінімум двох зацікавлених сторін. З одного боку, – це корумпатор, який ініціює виникнення корупційних відносин. Його поведінка характеризується активністю, діями, що виражаються у схиланні іншої сторони до бажаної для корумпатора поведінки шляхом обіцянки, пропозиції, прохання чи вимагання неправомірної вигоди або ж її надання з відповідною метою. З іншого – у межах корупційних відносин, корупціонер – це особа, яка особисто не ініціює відповідної корупційної поведінки, натомість приймає пропозицію, обіцянку неправомірної вигоди чи одержує неправомірну вигоду. В цьому контексті таку поведінку можна з певними застереженнями назвати «умовно пасивною», поведінкою-відповіддю на активні дії корумпатора.

Отже, «замикається» відповідна ланка корупційних відносин («пропозиція неправомірної вигоди – прийняття пропозиції неправомірної вигоди»; «обіцянка неправомірної вигоди – прийняття обіцянки неправомірної вигоди»; «прохання надати неправомірну вигоду – надання неправомірної вигоди»; «вимагання надати неправомірну вигоду – надання неправомірної вигоди»; «надання неправомірної вигоди – одержання неправомірної вигоди»). Проте, наприклад, у разі вимагання неправомірної вигоди корупційні відносини набувають ускладненого вигляду. Відтак особа, що вимагає неправомірну вигоду, є активним учасником корупційного відношення у ланці «вимагання – надання неправомірної вигоди» й водночас пасивним учасником у наступній ланці «надання – одержання». Тому, інверсійність ролі учасника підкупу є однією зі специфічних ознак підкупу як виду корупційної злочинної діяльності.

Отже, залежно від ступеня активності суб'єкта у корупційному правопорушенні можна виокремити два види підкупу:

- 1) активний (пропозиція, обіцянка неправомірної вигоди, прохання надати неправомірну вигоду, відповідне її вимагання, надання неправомірної вигоди);
- 2) пасивний (прийняття пропозиції, обіцянки неправомірної вигоди, одержання неправомірної вигоди).

Водночас в частині активного підкупу залежно від вольового ставлення активного учасника до дій щодо предмету підкупу (неправомірна вигода) можна вирізнити:

1) активний добровільний підкуп, коли відповідні кримінально карані дії з неправомірною вигодою відбуваються за особистою доброю волею сторін-учасників корупційного правопорушення;

2) вимушений активний підкуп, коли активний учасник підкупу, хоч і пропонує, обіцяє неправомірну вигоду чи її безпосередньо надає, але водночас щодо нього існує вимога «...з погрозою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду, або умисне створення умов, за яких особа вимушена надати неправомірну вигоду з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів» [6].

Окрім того, слід зауважити, що активний підкуп – це своєрідний вияв психологічного впливу. Аналізуючи психологічний вплив на індивіда в процесі спілкування В. М. Бехтерев пропонує розрізняти два основних його види – навіювання і переконання. Водночас вчений зазначає, що всі інші види впливу (наприклад, наказ, зразок, порада, побажання й інші) можуть бути віднесені, залежно від контексту спілкування, або до навіювання, або до переконання [7, с. 24]. Натомість О. В. Сидоренко, навпаки, вбачає доцільність у якомога ретельнішій класифікації видів психологічного впливу: переконання; самопросування; маніпуляція; схиляння до наслідування; прохання; примус; деструктивна критика; ігнорування; емоційне зараження; навіювання [8, с. 129–131].

Розвиваючи відповідні положення в контексті цього дослідження, можна запропонувати розподіл активного підкупу залежно від специфіки психологічного впливу на такі його підвиди:

а) підкуп-примус – це вимога виконувати розпорядження ініціатора, підкріплене прихованими або очевидними погрозами (вимагання неправомірної вигоди);

б) підкуп-прохання – це словесне звертання до людини із пропозицією задовольнити потребу або бажання ініціатора (прохання надати неправомірну вигоду);

в) підкуп-навіювання (переконання) – це намір, рішення або аргументований умисний свідомий вплив на підсвідомість особи з метою змінити її ставлення до виконання службових повноважень, професійних обов'язків тощо, відношення до неправомірного вирішення конкретного питання, в якому зацікавлена особа, що чинить психологічний тиск, викликати схильність до корупційного діяння (пропозиція, обіцянка неправомірної вигоди, надання неправомірної вигоди).

Загалом дотримання правила коректності викладу форм підкупу, з огляду на його активний і пасивний види, сприяє систематизації

знань щодо підкупу як особливого виду корупційної злочинної діяльності.

За критерієм наявності чи відсутності безпосереднього контакту між взаємодіючими сторонами (коруптатор-корупціонер), можна виокремити безпосередній і опосередкований підкуп. Відтак, зокрема, безпосередній контакт між взаємодіючими учасниками підкупу буде у випадках, коли:

а) спеціальний суб'єкт кримінальної відповідальності за підкуп одержує неправомірну вигоду безпосередньо для себе;

б) суб'єкт підкупу її надає безпосередньо службовій особі чи особі, яка надає публічні послуги, або працівникові підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особі, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, або виборцю, учаснику референдуму;

в) є прохання, пропозиція, обіцянка чи їх прийняття або ж вимагання відповідного суб'єкта кримінальної відповідальності за підкуп надати йому неправомірну вигоду. Відповідно, у разі опосередкованого підкупу – адресатом неправомірної вигоди є третя особа.

Залежно від ступеня очевидності для осіб, які не є сторонами чи зацікавленими учасниками підкупу як корупційного правопорушення, можна виокремити такі його види: очевидний підкуп; неочевидний підкуп. Неочевидний підкуп існує у випадках, коли надання, одержання неправомірної вигоди, її прохання чи вимагання, пропозиція, обіцянка, прийняття пропозиції, обіцянки неправомірної вигоди поєднані з маскуванням ззовні, начебто під цілком законні угоди, зокрема щодо надання послуг, проведення фінансових операцій; цілком законне й обґрунтоване надання пільг, переваг, нематеріальних активів, будь-яких інших вигод нематеріального чи негрошового характеру. Неочевидний підкуп означає ті ж форми корупційної поведінки, проте без будь-якого зовнішнього маскуванню. Класифікація за аналогічним критерієм уже була в теорії кримінального права щодо одержання/давання хабара [9, с. 407].

Залежно від ролі держави в урегулюванні суспільних відносин, де вчинено підкуп, розрізняють два його види:

1) підкуп у державному секторі (ст. 368 КК України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»; ст. 160 КК України «Підкуп виборця, учасника референдуму»; ст. 368⁴ КК України «Підкуп особи, яка надає публічні послуги»; ст. 369 КК України «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі»);

2) підкуп у приватному секторі (ст. 368³ КК України «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від

організаційно-правової форми»). Водночас підкуп щодо працівника підприємства, установи чи організації, кримінальна відповідальність за вчинення якого передбачена ст. 354 КК України, може належати або до державного, або до приватного сектору, що зазвичай залежить від форми власності підприємства, установи, організації, де працює особа, щодо якої є підкуп. До того ж до державних та комунальних підприємств прирівнюються юридичні особи, у статутному фонді яких, відповідно, державна чи комунальна частка перевищує 50 відсотків або становить величину, що забезпечує державі чи територіальній громаді право вирішального впливу на господарську діяльність такого підприємства.

Загалом розподіл підкупу на такий, що вчинений у державному чи публічному секторах, абсолютно узгоджується з розподілом, що існує в положеннях Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції та Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією [10; 11].

Залежно від специфіки наданих повноважень, прав і обов'язків суб'єктів, за підкуп яких згідно з чинним законодавством України встановлено кримінальну відповідальність, можна виокремити такі види підкупу:

- 1) підкуп щодо службової особи публічного права;
- 2) підкуп щодо службової особи приватного права;
- 3) підкуп щодо особи, яка надає публічні послуги;
- 4) підкуп щодо працівника підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особи, яка працює на користь підприємства, установи чи організації;
- 5) підкуп виборця, учасника референдуму.

Наприклад, за даними Генеральної прокуратури України в 2014 році у державі всього було зареєстровано 2081 кримінальні правопорушення у зв'язку з підкупом, а саме: 21 (1,0%) – щодо працівника підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особи, яка працює на користь підприємства, установи чи організації; 1925 (92,5%) – щодо службової особи юридичної особи публічного права; 117 (5,6%) – щодо службової особи юридичної особи приватного права; 18 (0,9%) – щодо особи, яка надає публічні послуги [12]. Зокрема, щодо підкупу виборця, учасника референдуму, то відповідних показників немає, оскільки це діяння стало кримінально караним лише у зв'язку з набуттям чинності положень Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за порушення виборчих прав громадян» від 14 жовтня 2014 р. та фіксується зазвичай в період проведення виборів. Окрім того, варто зауважити, що на відміну від підкупу

службової особи юридичної особи публічного права, у чинному кримінальному законодавстві України не передбачено можливості притягнення спеціального суб'єкта, а в цьому разі виборця, учасника референдуму, до кримінальної відповідальності за прохання надати неправомірну вигоду. Такий підхід законодавця до визначення переліку можливих форм підкупу виборця, учасника референдуму видається непослідовним. По-перше, це певною мірою спотворює загальне уявлення про перелік кримінально-караних форм підкупу як корупційного правопорушення за законодавством України. По-друге, відсутність можливості притягнення до кримінальної відповідальності виборця, учасника референдуму за прохання надати неправомірну вигоду не відповідає нагальним потребам сучасної практики запобігання підкупу кримінально-правовими засобами у зв'язку з виборами чи референдумом.

За найбільш корумпованими у державі напрямками управлінської чи господарської діяльності можна вирізняти достатньо широкий спектр видів підкупу та, зокрема: підкуп у сфері адміністрування; підкуп у сфері надання освітніх послуг; підкуп у медичній галузі; політичний підкуп; підкуп у військовій галузі тощо. Цей перелік може кількісно та якісно видозмінюватися залежно від ефективності проведення антикорупційної діяльності в Україні. Попри свою дискусійність, розподіл підкупу на види залежно від корумпованості напрямів управлінської чи господарської діяльності може мати широку сферу практичного застосування. Зокрема лише за умови виявлення специфіки цього корупційного правопорушення у різних напрямках управлінської чи господарської діяльності, конкретизувавши криміногенні чинники, можна сподіватися на розробку дієвих заходів протидії підкупу.

Висновки. Попри свою кримінально-правову природу, підкуп характеризується складністю форм, розмаїттям видів, що, зокрема, залежить від: ступеня активності суб'єкта у корупційному правопорушенні; наявності/відсутності безпосереднього контакту між взаємодіючими сторонами корупційних відносин; ступеня очевидності для осіб, які не є учасниками підкупу; ролі держави в урегулюванні суспільних відносин, де вчинено підкуп; специфіки повноважень, прав і обов'язків суб'єктів, за підкуп яких згідно з чинним законодавством України встановлена кримінальна відповідальність; видів управлінської чи господарської діяльності тощо.

Зокрема, активний підкуп можна розглядати як специфічну форму психологічного впливу (підкуп-примус, підкуп-прохання, підкуп-навіювання (переконання)).

Одержані результати не лише розвивають наукові знання про особливості підкупу як кримінально-караного корупційного правопорушення, але й можуть бути використані як теоретичне підґрунтя для розробки системних заходів запобігання корупції в Україні.

1. Природа і причини виникнення української корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji-magazine.lviv.ua/ji-junior/N32-1/butenko.htm>

2. Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» / М. І. Хавронюк. – К.: Атіка, 2011. – 424 с.

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

4. Якімова С. В. Підкуп за кримінальним законодавством України / С. В. Якімова, Ю. А. Комісарчук // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2014. – Вип. 4. – С. 230–240.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., доповн. та СД) / уклад. і головний ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/137222/>.

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України: Закон України від 13 травня 2014 р. // Голос України від 3 червня 2014 р. – № 105.

7. Бехтерев В. М. Внушение и его роль в общественной жизни / В. М. Бехтерев. – СПб.: Питер, 2001. – 256 с.

8. Сидоренко Е. В. Личностное влияние и противостояние чужому влиянию / Е. В. Сидоренко // Психологические проблемы самореализации личности. – СПб.: СПбГУ, 1997. – С. 123–142.

9. Кримінальне право України: особлива частина: підруч. для студ. вищ. навч. закл. освіти / М. І. Бажанов, В. Я. Тацій, В. В. Сташис, І. О. Зінченко та ін.; за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К.: Юрінком Інтер; Х.: Право, 2002. – 496 с.

10. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 49. – Ст. 2048.

11. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 47–48. – Ст. 2028.

12. Сдиний звіт про кримінальні правопорушення на території України за 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>

Боровикова В. С., Якимова С. В. Виды подкупа как уголовно наказуемого коррупционного правонарушения в Украине

Исследованы виды подкупа в зависимости от степени активности субъекта в коррупционном правонарушении, специфики его полномочий, прав и обязанностей, степени очевидности подкупа для лиц, которые не заинтересованы в его совершении, роли государства в регулировании общественных отношений, где имеет место подкуп, наиболее коррумпированных направлений управленческой или хозяйственной деятельности в Украине.

Предложено качественно новые подходы к пониманию активного подкупа как формы психологического воздействия.

Обобщено возможность использования полученных теоретических результатов для разработки системных мер противодействия подкупу.

Ключевые слова: подкуп, коррупционное правонарушение, виды, классификация, противодействие.

Borovikova V. S., Yakymova S. V. Types of bribery as criminally punishable offenses in Ukraine

In particular, depending on the degree of activity of the subject of corruption offence, it could be possible to provide active bribery (suggestion, promise, illegal benefit, request to give an illegal benefit, its extortion, assignation of illegal benefit) and passive bribe (accepting the suggestion, promise of illegal benefit, receiving illegal benefit).

In its turn active bribe, depending on volitional attitude toward actions in relation to an illegal benefit, can be voluntarily or forced. In last case the active participant of a bribe, though offers, promises an illegal benefit or gives it directly, but carries out it not by own free will, but in connection with illegal demand.

Depending on the degree of evidence of extraneous persons, obvious and non-obvious bribe is examined in the article.

Distribution of bribe as such that is committed in a public or private sector coincides with his distribution in positions of base international anticorruption conventions.

Depending on the specificity of the powers of subjects for bribe of which, according to the current legislation of Ukraine, criminal liability is imposed, it is possible to distinguish such types: bribe of public official according to the public law; bribe of a public official according to the private law; bribe of a person that provides public services; bribe of a worker of enterprise, establishment or organization, that is not a public official, or in relation to a person, that works on behalf of an enterprise, establishment or organization; bribe of a voter, a participant of referendum.

Classification of types of bribery depends on directions or economic activity, that nowadays is mostly affected by corruption, in the end promotes the classification of measures of prevention. The received results not only develop scientific knowledge about the peculiarities of bribery, as criminally-punishable corruption offence, but also can be used as theoretical ground for development of system measures of prevention corruption in Ukraine.

Key words: *bribe, corruption offence, types, classification, prevention.*

Стаття надійшла 30 березня 2015 р.

УДК 343.234

В. М. Бурдін

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ ІЗ ВИПРОБУВАННЯМ ЗА КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ

Розглянуто спірні питання застосування інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням щодо осіб, які вчинили корупційні злочини. Обґрунтовано високу ефективність указанного інституту в системі заходів кримінальної відповідальності. Аргументовано висновок про те, що законодавець не виправдано обмежує можливість застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням за корупційні злочини. Проаналізовано можливість застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку укладення угоди про визнання вини чи угоди про примирення.

Ключові слова: *звільнення від відбування покарання з випробуванням, корупційний злочин, покарання, угода про примирення, угода про визнання вини.*

Постановка проблеми. Сьогодні доводиться констатувати надзвичайно високу динаміку розвитку кримінального законодавства. Це зумовлено низкою чинників і, на жаль, не тільки правового характеру, тобто тими, які об'єктивно зумовлюють необхідність прийняття нових або внесення змін чи доповнень у чинні кримінально-правові норми. Така ситуація пояснюється пришвидшенням євроінтеграційних процесів, а, отже, необхідністю початкового приведення національного кримінального законодавства у відповідність до міжнародних європейських стандартів.

Щоправда, іноді створюється враження, що законодавець готовий, заплющивши очі, голосувати за будь-які зміни, аби довести свою проєвропейську позицію, незважаючи на те, що окремі зміни, які ним